

Vážení,

obracím se na Vás jako lékař, občan a rektor Univerzity Karlovy, který je čím dál více znepokojen vývojem a hrozícími důsledky současných opatření, přijatých ve věci boje s onemocněním označovaným jako Covid-19.

Mám velké obavy z devastačních dopadů, kterými pokračující restriktce tvrdě a na dlouhou dobu zasáhnou každého občana, naši zemi a celou společnost. Hrozí způsobit obrovskou vlnu nezaměstnanosti, sociálního zmaru a existenčních problémů pro statisíce lidí. Problémů, jejichž důsledky budeme řešit desetiletí.

Jsem přesvědčen, že máme ještě poslední možnost zatáhnout za záchrannou brzdu a pokusit se Českou republiku co nejvíce ochránit před pádem do hluboké ekonomické propasti, která by vedla k naplnění smutných prognóz a drastickému úpadku všech oblastí našeho života na dlouhé roky dopředu.

Je nezbytně nutné okamžitě a zásadně přehodnotit přijatá opatření státu, jejich další trvání, přiměřenost, efektivitu a především plošnost uplatňování. Vidím pro to několik důvodů, založených na faktech, datech a číslech – nikoli na emocích.

1. Hlavní obavy státních orgánů, které se uchýlily k plošným karanténním opatřením, se opírají o propočty rychlého, exponenciálního nárůstu těžkých případů, které by mohly překročit kapacitu zdravotnického systému a způsobit kolaps péče. Tuto obavu lze, alespoň u nás, již dnes zmírnit s ohledem na aktuální vývoj. Zcela jistě se na tom podílel včasný zásah státu. Zda to bylo díky masivním a drastickým opatřením paralyzujícím život a chod společnosti, či zda se na tom podílely i jiné faktory bude možno zhodnotit s chladnou hlavou až v časovém odstupu. Pozitivním efektem je obrovská mobilizace a zapojení obyvatel, ochota pomoci a podílet se aktivně na zvládnutí ohrožení.
2. Koronavirům je připisováno na celém světě značný počet úmrtí. Řada parametrů je však vypočítána nestandardně, velký počet zemřelých neumírá v výhradně v přímém důsledku koronavirové infekce, ale v souvislosti s řadou závažných onemocnění či vážně oslabené imunity. Celková letalita infekce Covid-19 bude po zhodnocení celého průběhu vypadat jinak, než je dnes prezentováno.
3. Zdravotnictví v ČR díky nasazení všech zdravotníků je v současném stavu schopno zvládnout větší nápor pacientů, než jsme byli svědky. Paradoxně nyní funguje řada zdravotnických zařízení na zlomek kapacity, dochází k zanedbání péče u ostatních pacientů s neakutními, ale přesto velmi závažnými

onemocněními. Covid nezastavil ostatní nemoci, jen na jejich řešení a léčení nezbývá kapacita. A to může být pro zdraví spousty lidí fatální.

4. Nynější situace má tedy negativní dopad na celkové zdraví obyvatelstva - odkládají se diagnostické a léčebné úkony, operace i preventivní návštěvy lékaře. Pandemie zastavila velkou část zdravotnictví. Hospodářský propad zřejmě přinese snížení prostředků pro zdravotnictví, ale současné odkládání výkonů se může následně projevit předčasným úmrtím řady lidí.
5. Objektivní data nasvědčují tomu, že v ČR i v okolních, zemích je šíření viru pomalejší a průběh onemocnění lehčí s minimálními počty smrtelných průběhů. Příčiny tohoto příznivějšího stavu se snaží objasnit odborníci a může na tom mít i vliv nošení roušek na místech, kde je více osob.
6. Země, které nepřijaly metodu nejpřísnější, tedy úplné karantény (např. Švédsko, Japonsko a Jižní Korea) vykazují relativně výsledky ochrany obyvatel jako země s nejpřísnějšími a život a ekonomiku ochromujícími opatřeními. Srovnávání mezi jednotlivými zeměmi je metodicky velmi obtížné a často i nesrovnatelné, pro naprosto rozdílné zdravotnické systémy (organizace a úroveň zdravotnictví, počet lůžek atd.) a i z hlediska termínu zavedených opatřeních.
7. Pohybujeme se v oblasti často polovičatých informací. Došlo k obrovskému a soustavnému strašení národa a občanů, řada médií ve snaze o senzaci za každou cenu, často bez ohledu na fakta či dopady, často bez etického rozměru bohužel podávají velmi často tendenční obraz infekce lokálně i globálně. A tak- ať už vědomě či nevědomě -zvyšují obavy a paniku ve společnosti. To vše má vliv na společenskou psychiku a ohrožuje to duševní zdraví nejzranitelnější části populace.
8. Daleko fatálnější následky pro nás, pro Českou republiku, bude mít ochromení našeho a světového hospodářství. Např. americká Federal Reserve Bank předpokládá v USA až 30% nezaměstnanost, nezaměstnanost velmi rychle roste v řadě zemí. Celosvětový cestovní ruch, který se i v ČR významně podílí na zaměstnanosti a tvorbě HDP, bude zdevastován téměř úplně. Mezinárodní měnový fond hovoří o nejhorší krizi v dějinách lidstva.
9. Státní pomoc, ať už bude jakkoliv masivní, nezabrání poklesu ekonomiky a životní úrovně lidí. Promyšlený plán a jasná dlouhodobá strategie státu je ovšem základním předpokladem, abychom se pokusili ty největší škody alespoň ztlumit. Lidé musí dál uživit své rodiny, mít z čeho platit nájem, hypotéky a další životní náklady.
10. Volba mezi uvolněním drastických a doufejme krátkodobých opatření a dalším pokračováním karantény není volbou mezi penězi a životy. Je volbou mezi hypotetickými hromadnými oběťmi koronavirové infekce a jistými oběťmi ekonomického úpadku společnosti.

Bohužel, i přes sílící zoufalá varování a katastrofické prognózy vývoje naší země a společnosti stále postrádáme kvalifikovaný plán státu, jeho strategii či alespoň odpovědi na základní otázky:

Kdy a jak a jaká přijatá opatření skončí? A co bude dál? S čím mohou občané počítat?

Jsem přesvědčen, že máme ještě čas jednat a přijmout rozhodnutí, abychom se společně pokusili hrozící důsledky co nejvíce zmírnit.

Je podle mě nutné:

A. Co nejdříve začít uvolňovat karanténní opatření - do konce dubna zrušit většinu omezení s výjimkou hromadných akcí, chránění rizikových skupin (důchodci) a karantény pozitivně testovaných osob.

B. Navýšit na maximum testovací kapacity, uskutečnit co nejdříve testování náhodného reprezentativního vzorku, pro objektivní zjištění, kolik osob se setkalo s COVID-19.

C. Zásadně zvýšit a zjednodušit podporu OSVČ, zejména v oblasti živnostníků, řemesel a služeb, cestovního ruchu, kultury, a těch kteří byli zasaženi opatřeními maximální měrou. Tato odvětví na sebe navazují další velké počty lidí, kteří jsou ohroženi ztrátou zaměstnání.

D. Přijmout rychlá a nekomplikovaná a plošná opatření v daňové oblasti – odklady, daňové prázdny, a další

E. Zajistit občanům možnost dlouhodobých odkladů splátek úvěrů na bydlení či nájmu v momentě, kdy se dostanou vlivem dopadů koronavirové krize do existenčních potíží a platební neschopnosti

F. Postupně uvolnit cestování alespoň do sousedních zemí s relativně nízkou úrovní nákazy do konce letošního května. A postupně uvolňovat cestování podle aktuální epidemiologické situace v jednotlivých státech.

G. Ochránit statisíce občanů, kteří spadli či spadnou do dluhových pastí a exekucí a nastupující ekonomický propad by pro ně byl zcela likvidační. Lze například přistoupit k zcela mimořádnému prodloužení splátek či k částečnému oddlužení.

H. Rychle přijmout zákon proti lichvářským půjčkám a nestandardním nákupům, abychom zabránili zneužívání krize různými „šmejdý“. Jako pro člověka, který se celý život pohybuje ve zdravotnictví, jsou pro mě děsivá některá zjištění, za kolik jsou leckde pořizovány předražené ochranné pomůcky a další prostředky.

CH. Zveřejnit seznam všech položek a věcí - včetně cen a částek, které stát ve stavu nouze nakupoval v objemu miliard korun bez výběrových řízení. Maximální transparentnost a srozumitelnost všech kroků státu v krizi je zcela zásadní.

I. Zajistit, aby nedošlo ke škrtnům v oblasti vzdělávání, vědy a výzkumu. Právě věda se ukazuje jako jedna z klíčových disciplín, která je pro boj s podobnými pandemiemi nepostradatelná. Tato nemoc je především příběhem vědy a výzkumu.

Společně s těmito kroky je nutné rychle připravit jasnou a srozumitelnou strategii pro záchranu ČR pro další měsíce a roky, která bude výsledkem společné práce těch nejlepších expertů a špičkových odborníků v oblastech ekonomie, hospodářství a sociální politiky.

Koronavirus není možné vymýtit, bude tu s námi asi ještě minimálně několik let. Musíme se snažit minimalizovat letální dopady - a to jak přímé i nepřímé. Pokud se rozhodneme pro dlouhodobou karanténu a izolaci země, budou důsledky pro lidské životy devastující – vysoká nezaměstnanost, sociální dopady, nárůst kriminality a radikalizace společnosti.

Jsem přesvědčen, že jsme ve zcela zásadním okamžiku moderních dějin naší země. Teď je čas na zásadní rozhodnutí, která by ale neměla v žádném případě být v rozporu s naší Ústavou a demokratickými principy. Měli bychom se k hrozícímu kolapsu postavit čelem a řešit jej společně s nasazením veškerých sil ve prospěch dobré budoucnosti našich občanů, společnosti i země. A hlavně mít jasný plán a srozumitelnou strategii. Všichni občané našeho státu potřebují vidět jasný směr a jistotu a cítit, že jsou jeho neodmyslitelnou součástí.

Přeji nám všem především pevné zdraví, odpovědná rozhodnutí a co nejvíce síly a vzájemné podpory v těchto těžkých časech.

Tomáš Zima